

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.91>

УДК 330.35

С. С. Полях,

к. е. н., доцент кафедри економіки, управління та адміністрування,

Черкаський державний фаховий бізнес-коледж

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6825-5083>

Ю. А. Заїчко,

головний судовий експерт сектору експертних досліджень та дублювання

ідентифікаційних номерів транспортних засобів,

Черкаський НДЕКЦ МВС України

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-1534-7149>

ЕКОЛОГІЧНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ ФАКТОРИ (ESG) У РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

S. Poliakh,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economics, Management and Administration, Cherkasy State Professional Business College

Y. Zaichko,

Cherkasy Research Expert Forensic Center of the

Ministry of Internal Affairs of Ukraine

ENVIRONMENTAL, SOCIAL AND GOVERNANCE FACTORS (ESG) IN FINANCIAL MARKET DEVELOPMENT

У статті розглядаються механізми інтеграції екологічних, соціальних та управлінських (ESG) факторів у фінансовий ринок, що є важливим елементом сталого розвитку. Дослідження охоплює світовий досвід впровадження ESG-факторів у фінансову систему, зокрема Європейського Союзу, США, Китаю та інших країн, які демонструють успішну інтеграцію цих принципів у корпоративне управління та інвестиційну діяльність. Особлива увага приділяється функціонуванню ESG-ринку в Україні, виявленню проблем, які гальмують його розвиток. Також висвітлюється перспективи адаптації міжнародного досвіду до українських реалій, важливість створення сприятливих умов для впровадження ESG-принципів, залучення інвестицій і забезпечення прозорості фінансового ринку. На основі проведеного аналізу запропоновано напрямки розвитку ESG-фінансування в Україні, включаючи підтримку держави, розвиток освітніх програм та стимулювання бізнесу до сталого розвитку.

This article examines the integration of ESG (Environmental, Social, and Governance) principles in corporate governance systems, particularly within the context of Ukraine's current economic instability exacerbated by the ongoing war. The focus is on how the adoption of ESG practices can help Ukrainian businesses navigate these challenging times and build long-term resilience. It looks at the global trend of integrating ESG into business operations, highlighting how such principles contribute to sustainable growth by reducing risks and fostering greater trust among investors and customers.

The article also explores the essential internal transformations required for effective ESG integration, such as developing sustainable growth strategies, addressing environmental risks like carbon emissions, and adopting "green" technologies. Furthermore, it emphasizes the importance of enhancing social responsibility by improving working conditions, supporting employees and communities. In terms of governance, the article advocates for increasing management transparency, combating corruption, and leveraging digital tools for more efficient oversight.

At the national level, the article stresses the need for a regulatory framework that supports ESG adoption, such as offering tax incentives for businesses investing in sustainability or providing grants for ecological projects. This would facilitate broader engagement in ESG practices across Ukrainian companies, particularly in industries that are not yet fully aligned with global standards.

The article further discusses the ongoing challenges of ESG implementation, such as the lack of a robust regulatory framework, limited access to financial instruments, and the absence of national reporting standards. Drawing on global examples like the EU's Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) and the U.S. SEC's push for enhanced ESG disclosure, it offers recommendations for Ukraine to develop its own reporting standards tailored to its economic realities, such as its reliance on agriculture and industry. It also highlights the role of financial instruments, such as green bonds, in financing projects related to renewable energy and climate adaptation, which could significantly impact Ukraine's transition to a more sustainable economy.

Through a comprehensive examination of both internal and external factors influencing ESG adoption in Ukraine, the article provides actionable insights for businesses and policymakers to navigate the complexities of integrating ESG principles into corporate governance and national economic recovery. This framework not only aims to ensure stability but also seeks to boost investor confidence and attract long-term investments that will contribute to Ukraine's post-war recovery and sustainable development.

Ключові слова: *ESG тренди; ESG дані, фінансова діяльність; інвестування, екологічні виклики; управлінські виклики, соціальні фактори; фінансові інститути; фінансові ринки.*

Keywords: *ESG trends; ESG data, financial activities; investing, environmental challenges; management challenges, social factors; financial institutions; financial markets.*

Постановка проблеми. Сучасний фінансовий ринок перебуває в процесі значних трансформацій, пов'язаних із зростанням ролі сталого розвитку. Усе більше компаній та інвесторів звертають увагу на екологічні, соціальні та управлінські (ESG) фактори як на ключові критерії для прийняття рішень. Інтеграція ESG-факторів сприяє не лише зниженню ризиків і підвищенню інвестиційної привабливості компаній, але й формує нові стандарти відповідального ведення бізнесу.

Попри значний потенціал, в Україні впровадження ESG-факторів стикається з численними проблемами. До них належать слабка нормативно-правова база, низький рівень обізнаності компаній та інвесторів про переваги ESG-підходів, а також недостатній розвиток фінансових інструментів, таких як «зелені» облігації. Додатково, український ринок характеризується обмеженими ресурсами для реалізації екологічних і соціальних проєктів, а також відсутністю єдиних стандартів звітності за ESG-критеріями.

В умовах глобальної інтеграції фінансових ринків та зростаючих вимог до сталого розвитку, постає питання: які механізми інтеграції ESG-факторів до фінансового ринку України є найбільш ефективними, та як ці механізми можна адаптувати до національних особливостей.

Таким чином, актуальність розглянутого питання обумовлено важливістю забезпечення сталого розвитку фінансового ринку через інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських (ESG) факторів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню питань інтеграції екологічних, соціальних і управлінських (ESG) факторів у фінансовий ринок присвячено роботи багатьох зарубіжних і вітчизняних дослідників. Серед них заслуговують на увагу, праці, таких науковців як: Eccles R.G., Ioannou I., та Serafeim G., які вивчають вплив ESG-факторів на фінансову ефективність компаній. Також важливі публікації, таких авторів як Schaltegger S. і Wagner M., які розглядають сталий розвиток бізнесу через інтеграцію ESG-критеріїв. В українському науковому просторі дослідженнями цієї тематики займаються такі автори, як Белов В., Грицай А., Коновалова Ю., а також

Могильний О. та інші. Значну увагу в цих роботах приділено впливу ESG-факторів на фінансову ефективність компаній, формуванню нормативно-правової бази для розвитку ESG-фінансування, а також розробці методик оцінки стійкості бізнесу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на глибокий інтерес до тематики ESG, залишаються невирішеними ключові питання адаптації цих принципів до реалій українського фінансового ринку. Переважна частина досліджень спрямована на розгляд окремих аспектів ESG-факторів, таких як екологічні стандарти або «зелені» фінансові інструменти, але інтеграція цих підходів у систему корпоративного управління в умовах економічної нестабільності в Україні досі недостатньо висвітлена. Також відсутні комплексні дослідження ефективності державної підтримки впровадження ESG-підходів і їхнього впливу на фінансовий ринок у довгостроковій перспективі.

Особливо актуальним є питання формування єдиних стандартів ESG-звітності, які враховують специфіку української економіки, і створення механізмів оцінки впливу цих звітів на інвестиційну привабливість українських компаній.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є вивчення механізмів інтеграції ESG-факторів у фінансовий ринок України, визначення проблем, які виникають на цьому шляху, та розробка рекомендацій щодо їхнього вирішення. Особлива увага приділяється адаптації міжнародного досвіду до умов національної економіки та пошуку перспективних напрямів розвитку ESG-фінансування в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансовий ринок сьогодні виступає ключовим інструментом підтримки та просування відповідального розвитку економік. У сучасних умовах відбувається значне посилення уваги до питань екологічної стабільності, соціальної відповідальності та прозорості корпоративного управління. Це спричинило інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських (ESG) факторів у

стратегічні процеси фінансового планування. Інвестори дедалі більше орієнтуються на компанії, які відповідають принципам сталого розвитку, оскільки це знижує ризики й підвищує довгострокову фінансову стабільність. Таким чином, ESG-фактори стають невід'ємною частиною прийняття інвестиційних рішень, впливаючи на глобальний і національний фінансовий ринок.

З теоретичної точки зору ESG, можна визначити, як концепцію, яка охоплює три ключові аспекти сталого розвитку, які впливають на діяльність компаній та їх взаємодію з інвесторами. Екологічний аспект (Environmental) включає питання раціонального використання ресурсів, зменшення викидів парникових газів, управління відходами та адаптації до змін клімату. Соціальний аспект (Social) фокусується на забезпеченні прав працівників, дотриманні етичних стандартів, сприянні інклюзії та підтримці локальних громад. Управлінський аспект (Governance) стосується прозорості корпоративного управління, боротьби з корупцією, відповідального прийняття рішень та дотримання законодавства [1, с. 91].

Також, науковці вивчають ESG-фактори не лише як показники відповідальності бізнесу, але і як засіб оцінки його стійкості та фінансової ефективності. Сучасні компанії, які інтегрують ці принципи у свою діяльність, отримують конкурентні переваги, а саме: підвищують репутацію, приваблюють інвестиції, отримують вигідніші фінансові умови та мінімізують ризики, пов'язані з негативним впливом на суспільство чи довкілля.

На сучасному етапі ринок екологічного, соціального та управлінського управління демонструє стрімке зростання, що підтверджує підвищений інтерес інвесторів та компаній до сталого розвитку. Згідно з останніми оцінками, обсяг глобальних активів, орієнтованих на ESG, може досягти 50 трильйонів доларів США на початок 2025 року [2]. Це спричинено зростанням вимог інвесторів до прозорості, екологічної відповідальності та

соціальної справедливості компаній. Драйвером зростання ринку ESG є посилення регуляторних вимог і глобальних ініціатив у цій сфері.

Таким чином, відбувається поступове розширення сфери впливу ESG, яке вже не обмежується великими публічними корпораціями. Згідно з новими регуляторними вимогами, такими як стандарти Scope 3 [3] та директиви ЄС, до прозорості в ESG-практиках залучаються також приватні компанії та постачальники, створюючи додатковий тиск на весь ланцюг постачання, змушуючи компанії адаптувати свої процеси до сталого розвитку. Наприклад, у Канаді регулятори вимагають, щоб фінансові установи та їхні клієнти готували детальну звітність про викиди парникових газів. Подібні ініціативи спостерігаються у США, Великій Британії, Китаї та інших країнах, де дедалі більше компаній інтегрують цілі ESG у свої стратегії розвитку.

В Україні ринок ESG тільки починає розвиватися та знаходиться на початковому етапі розвитку, до основних учасників якого належить великі міжнародні компанії, банки та фонди, які мають доступ до зовнішнього фінансування та дотримуються глобальних тенденцій. Проте, в умовах економічної нестабільності, спричиненої війною та значними викликами для національної економіки, більшість українських підприємств поки що не впроваджують ESG-принципи у свою діяльність. До основних причин такого стану належать відсутність чіткої регуляторної бази, недостатня обізнаність бізнесу щодо переваг ESG, обмежений доступ до фінансових інструментів, брак національних стандартів звітності та загальна економічна нестабільність, що значно ускладнює стратегічне планування [4] (табл. 1).

Таблиця 1. Проблеми інтеграції ESG факторів в Україні

Проблема	Причина	Наслідки
Відсутність регуляторної бази	Недостатня увага з боку уряду до сталого фінансування	Низька зацікавленість бізнесу у впровадженні ESG
Низька обізнаність бізнесу	Відсутність інформаційних кампаній та освітніх програм	Відсутність мотивації до інтеграції сталих практик
Обмежений доступ до фінансових інструментів	Нестача «зелених» облігацій та інших ESG - орієнтованих інструментів	Неможливість залучення капіталу для екологічних та соціальних ініціатив
Відсутність національних стандартів звітності	Недостатнє регулювання щодо розкриття звітності	Низька прозорість компаній для інвесторів
Економічна нестабільність	Високий рівень інфляції, політичні ризики	Пріоритет економічної вигоди над екологічними чи соціальними факторами

Зважаючи на виділені проблеми з якими стикається Україна, та аналізуючи досвід міжнародних ринків, можна виділити кілька ключових рекомендацій для ефективної інтеграції ESG-стандартів у фінансовий сектор України.

Перспективи цього процесу, базуються на трансформації внутрішніх процесів, що охоплюють декілька ключових напрямів [5, с.35]. Перш за все, компанії мають адаптувати свої стратегії з урахуванням екологічних ризиків, а саме включити зменшення викидів вуглецю, впровадження енергоефективних технологій та розвиток відновлюваних джерел енергії. Другим аспектом є соціальна відповідальність, де пріоритетом стає покращення умов праці, підтримка співробітників і громад, а також реабілітація ветеранів. Такі ініціативи сприяють зміцненню соціального капіталу компаній. Остання зміна, стосується прозорості управління, що включає: боротьбу з корупцією, впровадження цифрових інструментів управління та забезпечення звітності.

Також, для успішного інтеграції ESG-підходів в українських компаніях на державному рівні важливим елементом є створення регуляторної бази, яка стимулюватиме цей процес. Одним із шляхів цього є впровадження податкових пільг для компаній, що інвестують у сталий розвиток, або

надання грантів для реалізації екологічних проєктів. Для оцінки ефективності такої державної підтримки необхідно провести комплексні дослідження, серед яких:

- оцінка впливу субсидій та податкових пільг на поширення esg-принципів серед бізнесу.
- аналіз впливу законодавчих ініціатив, таких як створення обов'язкової ESG-звітності, на бізнес-середовище.
- дослідження довгострокових ефектів державної підтримки на інвестиційну привабливість компаній.

Державна підтримка повинна не лише стимулювати, але й координувати дії компаній через розробку єдиних стандартів ESG-звітності. Прозорість компаній є одним із основних аспектів успіху інтеграції ESG, тому важливо створити стандарти, адаптовані до українських реалій. Вони мають враховувати специфіку економіки України, зокрема її високу залежність від аграрного та промислового секторів, а також відповідати вимогам міжнародних організацій, що є основними інвесторами.

Так, Європейський Союз активно впроваджує жорсткі стандарти звітності щодо сталого фінансування, такі як: SFDR[6] (Регламент щодо інформації про стійкість у фінансовому секторі), що змушує компанії враховувати екологічні та соціальні аспекти в своїй діяльності, та директиву, що почала діяти з 2024 року, про корпоративну звітність зі сталого розвитку (CSRD) [7], яка значно розширює коло компаній, що повинні відповідати вимогам сталого розвитку. Директива охоплює більше ніж 50 тисяч компаній, включаючи міжнародні фірми, і передбачає обов'язкову публікацію інформації про екологічний, соціальний та управлінський вплив бізнесу на довкілля і суспільство. Ці зміни підсилюють тиск на компанії, щоб вони інтегрували принципи сталого розвитку в свою діяльність, що має глобальний вплив на інвестиційні стратегії та фінансові ринки.

Аналогічно, у США SEC (Комісія з цінних паперів і бірж) працює над посиленням вимог до звітності з ESG що сприяє зміні підходів до

інвестування: замість короткострокових вигод інвестори обирають довгострокову стійкість, яка знижує ризики та забезпечує стабільність у фінансовій системі. Україна могла б адаптувати цей досвід, формуючи єдині стандарти ESG-звітності, що враховують специфіку національної економіки.

Крім того, необхідно розробити механізми оцінки впливу ESG-звітів на інвестиційну привабливість, включаючи створення рейтингів компаній за рівнем їх відповідності ESG-принципам, спеціалізованих платформ для інвесторів і інтеграцію цих оцінок у стратегії економічного розвитку країни [8, с 10].

Серед перспективних напрямів розвитку фінансових інструментів особливе місце займають «зелені» облігації [9]. Їх використання дозволяє фінансувати проєкти у сфері відновлюваної енергетики, модернізації інфраструктури та адаптації до кліматичних змін. Успішні приклади реалізації таких облігацій у Європі й США свідчать про їх значний потенціал для України.

Отже, інтеграція ESG-факторів у фінансовий ринок має перспективу стати потужним інструментом не лише для економічного розвитку, а й для вирішення нагальних екологічних і соціальних проблем. Такий підхід сприяє переходу до економіки, яка базується на принципах сталого розвитку, та дозволяє бізнесу не лише отримувати прибутки, але й робити вагомий внесок у покращення навколишнього середовища та суспільства.

Інтеграція ESG-факторів у фінансовий ринок базується на розвитку сталих інвестицій, вдосконаленні регуляторної бази, створенні нових фінансових інструментів, зростанні інтересу інвесторів та забезпеченні прозорості. Ці механізми сприяють переходу до сталого фінансового середовища та формують основу для економічного розвитку, орієнтованого на вирішення глобальних екологічних і соціальних проблем.

Однак, для досягнення цієї мети необхідно консолідувати зусилля бізнесу, держави та міжнародних організацій. Лише комплексний підхід до впровадження ESG-підходів може забезпечити сталий розвиток та економічну стійкість в Україні в довгостроковій перспективі.

Література

1. Житар М.О. ESG тренди у фінансовій діяльності компаній: ключові напрямки та рекомендації. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2024. № 2. С. 86–94.
2. Six predictions for ESG in 2024: The year ESG emerged from fad to essential business. *Thomson Reuters*. 2024. URL: <https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/esg/esg-predictions-2024/>
3. Corporate Value Chain (Scope 3) Standard. 2024. URL: <https://ghgprotocol.org/corporate-value-chain-scope-3-standard>
4. Бондаренко Л.П, Скоропад І.С. Сучасні тенденції ESG-активностей компаній в Україні та світі. *Економіка та суспільство*. 2024. №66. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4589>
5. Кіржецька М.С., Кіржецький Ю.І. Актуальні аспекти сталого розвитку бізнесу за ESG стандартами в Україні. *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. 2022. № 2 (10). С. 32-40.
6. Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR): European Commission. Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). URL: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance_en
7. Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD): European Commission. Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). URL: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance_en
8. Болгар Т.М., Корчагіна Л.Ф. Розвиток науково -методичних підходів до організації ESG-активності підприємств. *ACADEMY REVIEW*. 2024. № 1 (60). С. 7—19.
9. Monitoring environmental, social and governance (ESG) criteria: trends and operations management strategy. URL: <https://greenfinancelac.org/resources/articles/monitoring-environmental-social-and-governance-esg-criteria-trends-and-operations-management-strategy/>

References

1. Zhytar, M.O. (2024), “ESG trends in the financial activities of companies: key areas and recommendations”, *European scientific journal of Economic and Financial innovation*, vol. 2, pp. 86–94.

2. Thomson Reuters (2024), “Six predictions for ESG in 2024: The year ESG emerged from fad to essential business”, available at: <https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/esg/esg-predictions-2024/> (Accessed 14 December 2024).
3. Greenhouse Gas Protocol (2024), “Corporate Value Chain (Scope 3) Standard”, Available at: <https://ghgprotocol.org/corporate-value-chain-scope-3-standard> (Accessed 17 December 2024).
4. Bondarenko, L.P. and Skoropad, I.S. (2024), “Current trends in ESG activities of companies in Ukraine and the world”, *Economy and Society*, [Online], vol. 66, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4589/4532> (Accessed 14 December 2024).
5. Kirzhetska, M.S. and Kirzhetsky, Yu.I. (2022), “Current aspects of sustainable business development according to ESG standards in Ukraine”. *Bulletin of the national university "Lvivska Politehnika*, vol. 2 (10), pp. 32-40.
6. The official site of the European Union. European Commission (2025), “Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)”, available at: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance_en (Accessed 10 January 2025).
7. The official site of the European Union. European Commission (2025), “Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)”, Available at: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance_en (Accessed 10 January 2025).
8. Bolhar, T.M. and Korchahina, L.F. (2024), “Development of scientific and methodical approaches to the organization of ESG activities of enterprises”, *Academy Review*, vol. 1 (60), pp. 7—19.
9. GLF (2024), “Monitoring environmental, social and governance (ESG) criteria: trends and operations management strategy”, available at: <https://greenfinancelac.org/resources/articles/monitoring-environmental-social-and-governance-esg-criteria-trends-and-operations-management-strategy> (Accessed 29 January 2025).

Стаття надійшла до редакції 15.02.2025 р.